

Pozdravljeni, sedmarji!

Pred vami je še zadnja likovna naloga. Nalogo skrbno opravite.

Veliko veselja pri ustvarjanju vam želim.

Učiteljica Katja

Predvideno število šolskih ur: 3

PISAVA ~~PISAVA~~ PISAVA *PISAVA* PISAVA

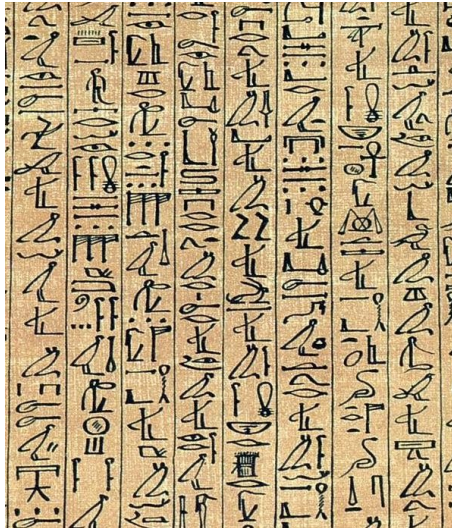
Za pisavo pravimo, da je **črna risba**. Razvila se je iz **risbe**, njena osnova je **črta, linija**.

Prvo »pisavo« so sestavljale ponavljajoče se in stilizirane (likovno poenostavljene in poenotene) podobe predmetov, živali in ljudi. To je bila **slikovna pisava – piktografija** (v starem Egiptu- **hieroglifi**, Sumerci v Mezopotamiji- **klinopis**), s katero je bilo na risbi hkrati upodobljenih več idej ali predstav. Ta vrste pisave je v rabi še danes, uporabljajo jo ameriški Indijanci in Eskimi, najdemo pa jo tudi v našem vsakdanjem življenju, kjer se sporazumevamo z nebesednim jezikom – **prometni znaki, obvestila, označbe...**).

Piktogram, znak ob vodi, v kateri so krokodili.

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2476/index7.html>

Stari Egipt, hieroglifi

Vir: <https://sites.google.com/site/stariegipt1/gradbenistvo-1>

Sumerski klinopis

vir: <http://zgodovina.si/klinopis-najstarejsa-zlogovna-pisava/>

Iz te pisave se je razvila **besedna pisava**, kjer so bile podobe še bolj poenostavljene in je vsako »besedo« predstavljal poseben **znak**. Tako vrsto pisave še danes uporabljajo **Kitajci**.

		木	drevo
		馬	konj
		鳥	ptica
		龜	želva
		龍	zmaj

Tradicionalne, pečatne in prenovljene kitajske pismenke

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/slo1/2177/index2.html>

Iz te se razvije **zlogovna pisava** (danes na primer **japonska pisava**).

Japonska pisava

Vir: <http://saskia02.blogspot.com/2020/01/japonska-malo-zgodovine-hida-no-sato.html>

V 7. stoletju pred štetjem se je razvila **grška pisava**, ki je najmočnejše vplivala na razvoj evropskih pisav.

A Alpha (ai-fah)	B Beta (bay-tah)	Γ Gamma (gam-ah)	Δ Delta (del-ta)	E Epsilon (ep-si-ion)	Z Zeta (zay-tah)
H Eta (ay-tah)	Θ Theta (thay-tah)	I Iota (eye-o-tah)	K Kappa (cap-pah)	Λ Lambda (lamb-dah)	M Mu (mew)
N Nu (new)	Ξ Xi (zie)	O Omicron (om-e-cron)	Π Pi (pie)	P Rho (roe)	Σ Sigma (sig-mah)
Υ Upsilon (up-si-ion)	Φ Phi (fie)	X Chi (kie)	Ψ Psi (sigh)	Ω Omega (oh-may-gah)	

Grški črkopis

Vir: <https://lu-jesenice.net/wp-content/uploads/2012/11/PISAVA-SKOZI-%C4%8CAS-GRADIVO-TV%C5%BDU-BENEDIK.pdf>

Latinica je bila pisava **starih Rimljanov** in je vsaka pisava, ki se je razvila iz nje. Latinska abeceda je široko uporabljen sistem zapisovanja **po celem svetu**, standardna pisava slovenščine ter osnova za večino evropskih jezikov. V 19. in 20. stoletju je latinica postala standardna pisava za mnoge neevropske jezike.

Izvirna latinska abeceda naj bi obstajala od **8. stol. pr. n. št.** Temeljila je na **etruščanski abecedi, ki pa je izvirala iz grške in feničanske.** Od etruščanskih 26 znakov so jih Rimljani prevzeli 21.

Razvoj latinice

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Latinica#/media/Slika:Razvoj_abecede.png

Današnja latinica, pa ustreza sodobnemu tempu življenja in svobode. Zato pišemo »vsak po svoje«.

Po pisavi je mogoče sklepati o značaju pišočega. Kdor na ta način preučuje posameznikovo pisavo, se imenuje grafolog.

Črkovna ali glasovna pisava, ki je nastala iz **besedne**, pa vsebuje spoznavne in natančne oblike črk, znamenj, ki predstavljajo posamezne glasove in se sestavljajo v besede. Pisava je tako postala (abstraktna) posplošena risba.

Črke in besedila so **znaki in zbirke znakov**, ki nam sporočajo, nas o nečem obveščajo.

Znake, ki jih imenujemo tudi grafični znaki, lahko pišemo **ročno, tipkamo s pisalnim strojem ali računalnikom** in na različne načine postavljamo v primerno obliko za natis (v tiskarni ali v »namiznem založništvu«).

Z razvojem **računalništva** so se možnosti uporabe in oblikovanja črk oziroma pisav še povečale.

Parisienne Reenie Beanie Englebert
Petit Formal Script Sacramento
Clicker Skript Ribeye Marrow
UNICA ONE Grand Hotel Peciva Great Vibes
Oregano AMATIC SC Combo
Indie Flower Kaushan Script

Računalniški zapis

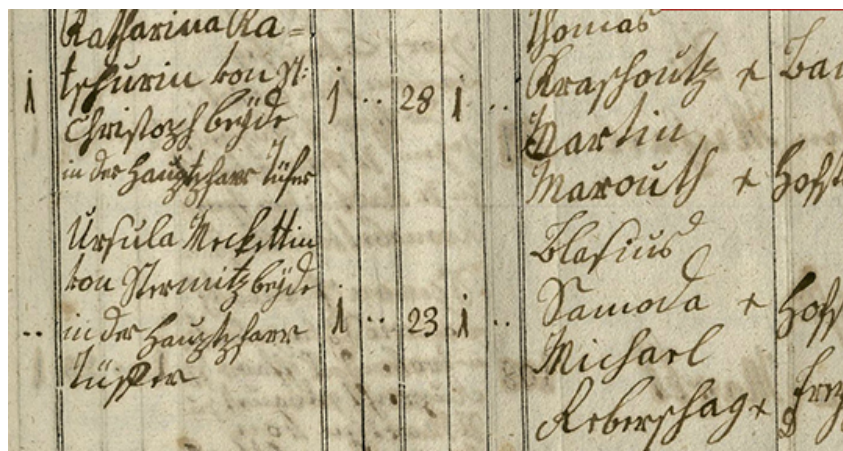
Vir: <https://blog.cewe.si/pisana-beseda-za-bolj-pisano-fotoknjigo/>

S pisavo smo se seznanili v prvem razredu osnovne šole, ko smo se učili abecedo. Najprej smo spoznali velike in male tiskane črke, nato pa male in velike pisane črke.

Danes poznamo na likovnem področju **rokopisno (kaligrafsko) pisavo in tiskarsko (tipografsko) pisavo.**

Velika razlika je med tiskano in pisano črko.

Pisana črka je **osebna, naravna, enkratna** - je izraz piščeve osebnosti in jo lahko spreminja.

Rokopisna pisava

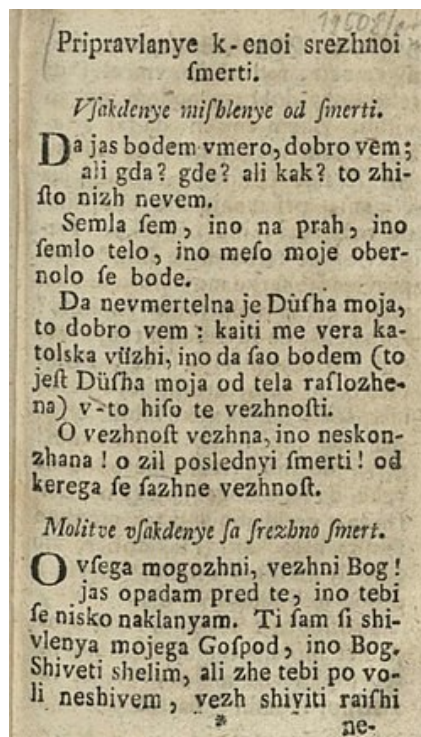
Vir: <https://rodoslovje.si/index.php/metode-in-pripomocki/pisave>

Kaligrafski zapis nemške besede Urkunde (potrdilo)

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2476/index7.html>

Tiskano črko pa lahko odtisnemo **kolikokrat želimo**- ponavlja se v natančni, nespremenjeni obliki. Tiskane črke delujejo bolj **hladno in strogo**, kot rokopisne.

Tiskane črke

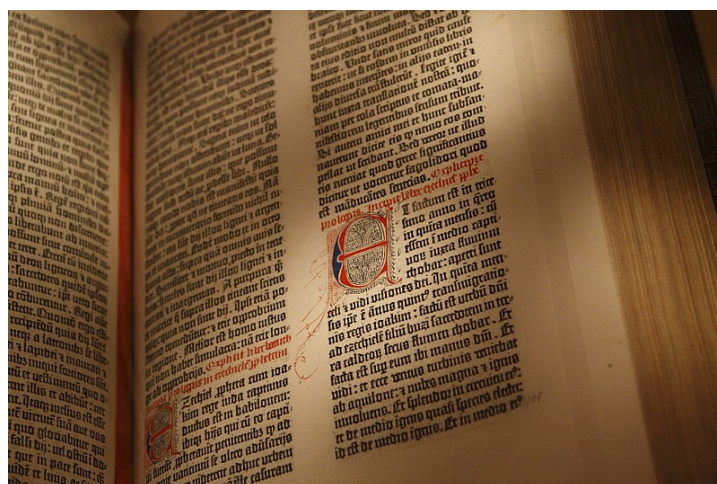
Vir: <https://www.wikiwand.com/sl/Bohori%C4%8Dica>.

Tiskanje s premičnimi črkami je **največji izum 15. stoletja**. Izumitelj tiskanja s premičnimi, v svinec vlitimi črkami, **Nemec Johannes Gutenberg**, je v svoji tiskarni leta 1455, natisnil znamenito 42-vrstično latinsko Biblijo.

Kovinske premične črke

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2476/index4.html>

Gutenbergova biblija iz 15. stoletja

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2476/index7.html>

Pred izumom tiska so vse knjige pisali **ROČNO**. Bile so **unikat**, napisane s **peresi (kaligrafsko)** in jih ni bilo mogoče razmnožiti, drugače, kot z zamudnim ročnim **prepisovanjem**. Ročno so bili okrašeni tudi robovi listov z vinjetami in začetne črke (**INICIALKE**), ki so prava **umetniška dela**.

INICIALKA

Kaligrafski zapis z iluminirano inicialko, okoli 1380–1390, Padova, Italija

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/lum9/2476/index7.html>

Inicialka je po SSKJ **grafično poudarjena ali slikarsko okrašena (velika) začetna črka v tekstu.**

Inicialka je okrašena črka, ki je začenjala vsako poglavje ali odstavek.

Inicialke so bile v *srednjem veku* (obdobje, ki je sledilo antiki in je trajalo od 6. do 15. stoletja) okrašene z **viticami**, sem ter tja z **živalskimi, rastlinskimi in portretnimi upodobitvami**.

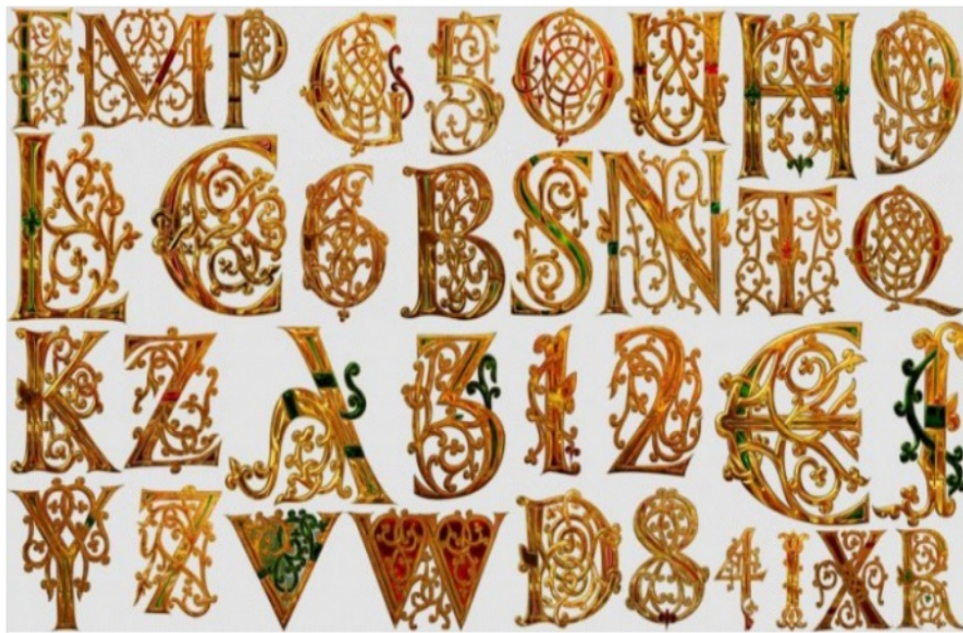
vítica -e ž (ī) tanki brezlistni vejici podoben organ, s katerim se rastlina oprijema opore: odrezati vitico; nitasta, tanka vitica; vitice graha, vinske trte / ornament v obliki stilizirane vitice / vezena vitica ◆ bot. listna vitica v vitico preobražen list; stebelna vitica v vitico preobražen stebelni poganjek.

Primeri vitic:

<https://www.chemaco.hr/hr/katalog/silikonski-stambilj-vitice-i/>

vir: <https://www.pixwords-odgovori.com/odgovori/vitica>

Vir: <https://zbirna.ru/sl/uppercase-old-russian-letters-a-letter-as-art.html>

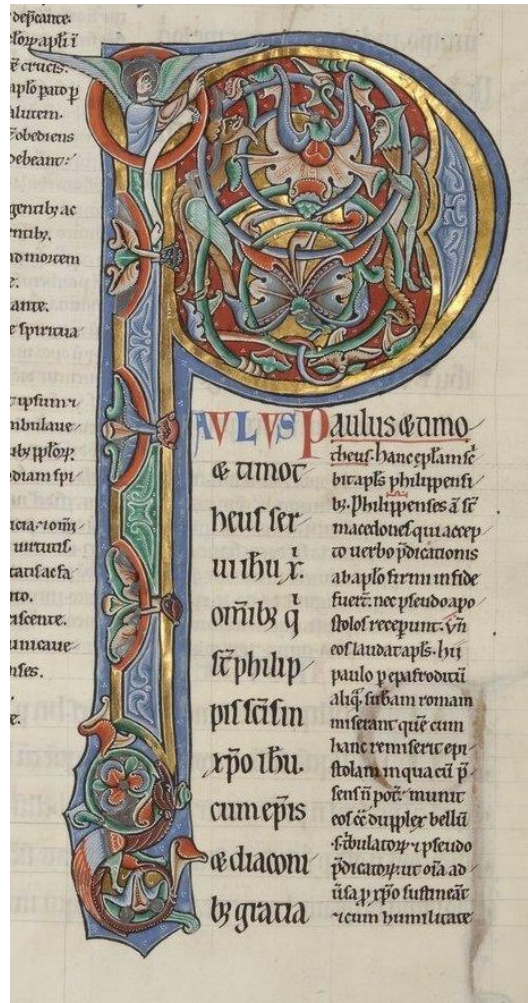
Primeri inicialk iz 12. in 13. stoletja:

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/425730971001620757/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/119626933830478666/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/336221928409024675/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/423056958744067467/>

V današnjem času so inicialke običajno **grafično poudarjene črke**, ki v knjigah označujejo pričetek določenega besedila ali poglavja. Prav tako se okrašene inicialke v najrazličnejših izvedbah pojavljajo v raznih **grafičnih, ilustratorskih in slikarskih interpretacijah**.

Avtorica Anja Polh: **digitalno ilustrane** črke in številke

Vir: <https://micna.slovenskenovice.si/zate/priporocamo-ogled-razstave-crka-na-crko-ki-objua-vescino-risanja-inicialk>

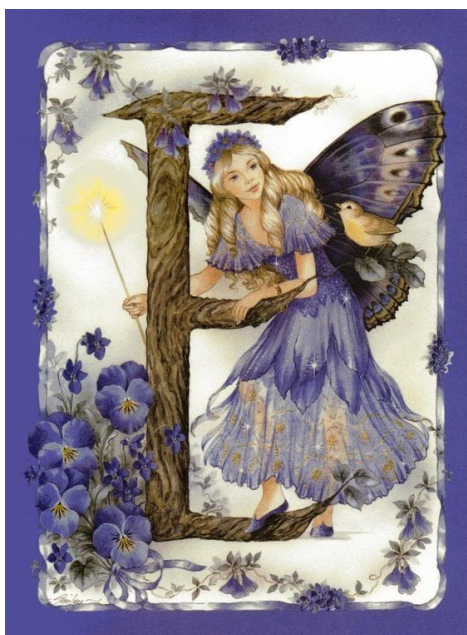

Ilustracija Julie Doria, Okrašena inicialka, Tehnika: akvarel

Vir: https://www.kresnik.eu/okrasne-inicialne_clanek_1488.html

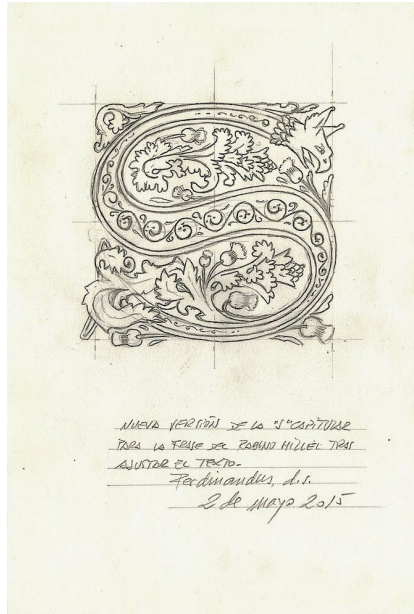
Vir: <https://www.pinterest.com/pin/205054589262516166/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/228065168612898370/>

Navodila za delo:

Na A3 format (če ga nimaš, zalepi dva A4 lista) nariši inicialko. Črka naj bo **začetnica tvojega imena**. Najprej inicialko natančno nariši s **svinčnikom**, na **veliko**, naj zajame celoten format.

<http://ferdinandusscripts.blogspot.com/2015/05/si-no-eres-para-ti-mismo-rabino-hillel.html>

Na inicialki moraš upodobiti **rastlinske ali živalske motive**, lahko **oboje** in **obvezno kakšno okrasje** (vitice, spirale, listje...). Poskusi povezati inicialko s tvojim značajem (uporabi barve, ki jih imaš rad, živali in rastline, ki so ti pri srcu.)

Če želiš, lahko narišeš tudi fantazijske živali ali rastline.

Ko si zadovoljen z natančno narisano inicialko, le to poriši z barvicami in flomastri.

Ne kopiraj inicialk, izmisli si čisto svojo.

Likovna naloga: Risanje inicialke

Likovni motiv: »Okrašena začetna črka, mojega imena«

Likovna tehnika: kombinirana (svinčnik, barvice, flomastri)

Da bo izdelek zanimiv, je potrebno upoštevati določene kriterije:

- Izvirna, domiselna upodobitev inicialke (živali, rastline, okrasje)
- Pravilna izraba risalne podlage (formata) – inicialko narišite na čim večje
- Zanimiva oblika, berljivost, unikatnost
- Tehnika izvedena dosledno in kompleksno- natančnost pri risanju, natančnost pri barvanju
- Delo je estetsko zanimivo (pazite na detajle), izdelek naj bo celostno dokončan

Poglej si nekaj primerov spodaj

Vir: <https://www.behance.net/gallery/8908857/Ars-Alphabetum>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/341499584234679854/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/341499584234679854/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/747879081844521989/>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/320177854743741446/>

Vir: <https://www.behance.net/gallery/8908857/Ars-Alphabetum>

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/190910471680993286/>

<http://lefordemontes.blogspot.com/2017/10/38art-in-artistic-alphabets.html>

<https://www.pinterest.com/pin/189503096807209539/>

<https://www.pinterest.com/pin/255157135111522255/>

<https://www.pinterest.com/pin/538602436668648947/>

<https://www.pinterest.com/pin/209769295119092016/>

<https://www.pinterest.com/pin/535013630704519675/>

Lepe **USTVARJALNE** trenutke!

Viri:

- Tacol T., Frelj Č., Muhovič J., 2002, Likovno izražanje in likovno snovanje 1, Učbenik za likovno vzgojo in likovno snovanje za 7. razred devetletne osnovne šole
  -
  - https://ucilnice.arnes.si/pluginfile.php/1710098/mod_resource/content/1/7.%20razred_LIKOVNO%20SNOVANJE1_18.3.2020_PISA_VA%20IN%20RISBA.pdf
  - https://sl.wikipedia.org/wiki/Latinica#/media/Slika:Razvoj_abecede.png
- Viri fotografij: internetne strani